

generalis est; non enim dicimus Pater mi, sed Pater noster, nec, Panem meum quotidianum da mihi hodie, sed Panem nostrum quotidianum da nobis hodie, nec Dimitte mihi debita mea, sed, Dimitte nobis debita nostra: nec denique, Ne me inducas in tentationem, sed libera me a malo, sed, Ne nos inducas in tentationem, sed libera nos a malo. At non licet aliud petere, nisi quod in oratione Dominica continetur, ut S. Augustinus docet in epist. 121. cap. 12.

Respondeo: Non petimus aliud, sive generatim, sive speciatim oremus, nisi quod in oratione Dominica continetur, sed petimus alio modo; vel potius non tam petimus alio modo, quam ipsam generalem orationem applicamus particularibus personis, quod fieri posse Dominus ipse exemplo suo nos docuit. Alioqui enim non recte idem Dominus in horto pro se solo orans dixisset: *Pater mi, si possibile est transeat a me calix iste*. Cur autem Christus orationem Dominicam verbis generalibus pronuntiari voluerit, causa est, quam supra diximus, quia generalis oratio est absolute melior et utilior: quamvis illi pro quo fit, utilior sit specialis, si non tam impetratio, quam satisfactio ex oratione quaeratur.

Tertia objectio. Communitas praeferenda est singularitati; at non possumus eodem tempore pro communitate orare, et pro singulis in specie.

Respondeo: Negari non potest, quin sit communitas praeferenda singularitati, si eodem tempore occurrat necessitas utriusque; sed si forte, quod saepe accidit, unus aliquis versetur in magno discrimine, quod discrimen cum ipsa eorum communitate non sit commune, nihil prohibet, quo minus tunc omissa communitate, pro qua numquam desunt qui orent, ad speciale illud malum speciali oratione avertendum possimus, vel debeamus intentionem nostram animumque convertere. Quod Patriarchas et Prophetas, Christum quoque et Apostolos fecisse paulo ante docuimus.

CAPUT IX.

De conditionibus, quae requiruntur ad impetrandum.

Restat pars ultima de modo orandi, sive potius de conditionibus, quae requiruntur,

(1) Mat. VII, 7; Luc. XI, 10; Jacob. IV, 3.

ut quis certo impetret quod orando postulat.

Sciendum est autem primo, multum interesse inter meritum et impetrationem. Nam meritum requirit charitatem, et claritatem viae, ut Theologi loquuntur, et ideo neque peccatores, neque beati mereri possunt, sed solum iusti, qui peregrinantur in terris. Impetratio autem non requirit charitatem viae; immo ne charitatem quidem, si absolute de impetratione sit sermo. Proinde non solum viatores, sed etiam comprehensores, nec solum iusti, sed etiam peccatores aliquando impetrant.

Præterea ut oratio sit meritoria, non requiritur nisi ut ab homine justo, et ex charitate fiat, ut supra diximus de aliis operibus meritoriis: at vero ut sit infallibiliter impetratoria multae conditiones requiruntur. Quamvis enim Scriptura videatur absolute promittere orantibus impetrationem earum rerum, quas postulant, ut Matth. VII. et Luc. XI. *Petite et accipietis*; et, *omnis qui petit accipit*: tamen promissiones istae conditionem includunt, quam expressit Jacobus cap. IV. cum ait: *Petitis, et non accipitis, eo quod male petatis* (1). Itaque interdum oratio est meritoria, et non impetratoria, ut cum homo justus ex charitate petit id quod sibi forte non expedit, ut cum Paulus ter rogavit, ut auferretur a se stimulus carnis. Interdum est impetratoria, sed non meritoria, ut cum beati pro nobis, vel cum peccatores pro se ipsis orant, ut cum Publicanus dixit: *Deus propitius esto mihi peccatori*. Interdum est meritoria et impetratoria, ut cum iusti in terris cum omnibus requisitis conditionibus orant.

Sciendum secundo, conditiones ad infallibiliter impetrandum a S. Thoma in II. 2. quaest. 83. artic. 13, numerari quatuor, videlicet, ut qui orat, pie, perseveranter, pro se, et necessaria ad salutem postulet; sed ipse idem tum eo loco, tum in 4. sentent. dist. 13. quaest. 4. art. ult. indicat ad pie petendum requiri quinque conditiones, fidem, spem, charitatem, humilitatem et devotionem. Itaque omnes conditiones simul octo erunt, non quatuor. De singulis ordine ac breviter disseremus.

Prima conditio est fides, de hac enim scribit Apostolus ad Roman. X. *Quomodo invocabunt, in quem non crediderunt?* Et sanctus Jacobus cap. I. *Postulet autem in fide, nihil*

hæsitans. Et ipse Dominus Marci XI. *Quaecumque orantes petitis, credite quia accipietis, et evenient vobis* (1). De hac fide multa diximus in I. lib. de Justificatione, ubi refutavimus Lutheranorum errorem, qui fiduciam cum fide confundunt, nec volunt veram esse fidem, nisi eam, qua quis certo credit se gratum esse Deo.

Illud est proprium hujus loci, ut intelligamus non requiri in oratione fidem, qua certo credamus Deum absolute facturum quod petimus, sed solum ut certo credamus, Deum esse potentissimum, sapientissimum, benignissimum, fidelissimum, et proinde posse scire, et etiam velle facere quod petimus, si non sit ex nostra parte defectus. Nam hanc fidem quaesivit Dominus Matth. IX. ab illis, quibus dixit: *Creditis quia hoc possum facere vobis?* eadem fide oravit David lib. II Regum, cap. XII. pro filio. Nam non certo credidisse se impetraturum, testantur illa ejus verba: *Quis scit si forte donet eum mihi Dominus* (2)? Simili fide orasse Apostolum II ad Corinth. XII. ut stimulus carnis auferretur a se, in dubium revocari non potest. Nam oravit ex fide; neque enim aliud sentire fas est de tanto Apostolo; et tamen non credidit se certo impetraturum, alioqui falsa fuisset ejus fides. Non enim quod petiit impetravit. Neque alia fide orat Ecclesia universa pro infidelibus et peccatoribus, ut ad fidem, vel ad justitiam adducantur: neque enim certo credit Ecclesia, omnes infideles et peccatores esse convertendos. De qua re vide sanctum Prosperum lib. I de vocatione gentium, cap. 4. Denique nulla est absoluta promissio Dei, qua certi efficiamur nos absolute quicquid petierimus impetraturos, cum semper intelligatur adjuncta conditio, si bene petierimus: igitur falsa esset fides, aut certe non esset divina et Catholica fides, si certo crederemus Deum absolute quicquid petierimus esse facturum.

Alteri conditio, eaque valde necessaria est spes et fiducia impetrandi. Quamvis enim non oporteat per fidem, quae est actus intellectus certo statuere nos impetraturos quod petimus, oportet tamen per spem et fiduciam, quae est actus voluntatis firmiter adherere benignitati divinae, et certo confidere, Deum facturum esse quod petimus.

Hanc conditionem quaesivit Dominus in Paralytico, cui dixit Matth. IX. *Confide, fili, remittuntur tibi peccata tua*. Eandem quaerit Apostolus ad Hebr. IV. cum ait: *Accedamus cum fiducia ad thronum gratiae ejus*. Item I ad Timoth. III. *Quae vere vidua est, speret in Deo; et instet obsecrationibus et orationibus nocte et die*. Eidem promittit Deus impetrationem in Psal. XC. *Quoniam in me speravit, liberabo eum, invocabit me, et ego exaudiam eum* (3).

Quia vero fiducia nascitur ex fide, ideo Scriptura cum requirit fidem in orante, adjungit aliquid pertinens ad fiduciam, ut intelligamus requiri ad impetrandum non quamlibet fidem, sed perfectam, quae gignat fiduciam, ut simul credamus Deum posse facere quod petimus, et simul certo confidamus, eum id, quod petimus, pro sua benignitate facturum.

Hinc legimus Marci XI. *Quicumque dixerit monti huic, tollere et mittere in mare, et non hæsitaverit in corde suo, sed crediderit, quia quodcumque dixerit, fiat, fiet ei* (4). Hoc est, quicumque imperaverit monti ut sese transferat in mare, et non habuerit in corde suo ullam diffidentiam, sed fidem perfectam, quae maximam etiam gignat fiduciam, impetrabit sine dubitatione quod petit. De qua perfecta fide gignente fiduciam, intelligitur illud Apostoli I ad Corinth. XIII. *Si habuero tantam fidem, ita ut montes transferam etc.* (5). Atque hinc scribit Joannes Cassianus collation. 9. cap. 32. signum certum impetrationis esse cum quis in oratione magnam fiduciam sensit. Deus enim quando non exaudit, non infundit fiduciam, cum vero exaudire decernit, fiduciam et lætitiā ingentem in corde orantis infundit. Denique hæc ipsa fides, magna, gignens, pariensque fiduciam est illa fides, quae operatur miracula, et quae non omnibus datur, dicente Apostolo I ad Corinth. XII. *Alteri fides in eodem spiritu* (6).

Tertia conditio est charitas, sive justitia, charitas enim (ut ostendimus in II. lib. de Justificatione) ipsa est Christianorum vera, perfectaque justitia. Requiritur autem justitiam in orante, ut certo impetret, Scriptura non uno in loco testatur Psalm. XXXIII. *Oculi Domini super justos, et aures ejus in preces eo-*

(1) Rom. X, 14; Jacob. I, 6; Marc. XI, 24. — (2) Mat. IX, 28; II Reg. XII, 22. — (3) Mat. IX, 2, Heb. IV, 16; I Tim. III, 5; Psal. XC, 14. — (4) Mar. XI, 23. — (5) I Cor. XIII, 2. — (6) I Cor. XII, 9.

rum. Et contra Psal. LXV. *Si aspexi iniquitatem in corde meo, non exaudiet Dominus. Isaiaë LVIII. Frange esurienti panem tuum etc.* Et mox: *Tunc invocabis, et Dominus exaudiet; clamabis, et dicet, ecce adsum.* Et contra Isaiaë I. *Cum multiplicaveritis orationem, non exaudiam, manus enim vestrae sanguine plenae sunt.* Item Joan. XV. *Si manseritis in me, et verba mea in vobis manserint, quodcumque volueritis, petetis, et fiet vobis.* Et I Joan. III. *Charissimi, si cor nostrum non reprehenderit nos, fiduciam habemus ad Deum, et quicquid petierimus, accipiemus ab eo, quoniam mandata ejus custodimus, et ea quae sunt placita, coram eo facimus.* Denique Joan. IX. *Scimus quia peccatores non exaudit; sed si quis cultor ejus est, hunc exaudit (1).*

Sunt tamen aliqua loca quibus probari videtur, etiam peccatores a Deo exaudiri, Matth. VII. *Omnis qui petit accipit*, id est, inquit auctor operis imperfecti homil. XVIII. « sive justus, sive peccator sit ». Item ibidem peccatores quidam, ac reprobi dicunt: *Nonne in nomine tuo daemones ejecimus.* Et Luc. XI. *Dico vobis, et si non dabit illi eo quod amicus ejus sit, propter improbitatem tamen ejus surget, et dabit ei quotquot habet necessarios (2).* Ex quo loco sanctus Basilius colligit in Constitutionibus Monasticis, cap. 1. peccatores quoque impetrare quod petunt, quando perseveranter petunt. Denique Lucae XVIII, Publicanus peccator erat, et tamen indulgentiam meruit dicens: *Deus propitius esto mihi peccatori (3).* Quo exemplo adductus sanctus Augustinus tractat. 44. in Joan. dicit caecum illum non fuisse adhuc illuminatum, cum dixit: *Scimus quia peccatores Deus non exaudit: « Si peccatores, inquit, Deus non exaudiret, frustra publicanus oculos in terram demittens, et pectus suum percutiens diceret, Deus propitius esto mihi peccatori ».*

Respondeo: Tribus modis peccatores orare possunt. Uno modo ut impetrent a Deo miracula in confirmationem fidei. Et hoc modo fieri potest, ut peccatores impetrent, si veram fidem confirmare velint, quia tunc non est proprie ipsorum vita vel meritum, vel etiam oratio, quae miraculum impetrat, sed fides vera, quae confirmanda est, vel invocatio nominis Dei, aut signum crucis, vel aliquid ejusmodi, quo ille utitur ad miracu-

lum faciendum. Sic enim loquitur S. Petrus Actor III. *Fides, quae per eum est, dedit integram sanitatem istam (4).* Et S. Hilarius canon. 6. in Matth. loquens de improbis, qui miracula faciunt: « Quasi vero, inquit, eorum aliquid proprium sit, et non omnia virtus Dei invocata perficiat ». Et paulo post: « Et daemones Christi nomen exagitet ».

Si quis autem peccator miracula impetrare nitatur, ut sanctitatem suam ipse demonstret, vel solam suae orationis virtutem, non autem nomen Dei, aut crucis signum, aut aliam rem sacram adhibeat, nihil unquam impetrare poterit, quia nec Deus testis falsitatis esse, nec peccatoris oratio virtutem miracula faciendi habere potest. Quare verissimum est, quod caecus ille dixit: *Scimus, quod peccatores Deus non exaudit.* Loquebatur enim de iis, qui propriam sanctitatem confirmare volunt, et qui oratione sua, non aliquo signo sacro miracula faciunt. Et quoniam Christus miracula faciebat, ut se Messiam, ac Deum, ac per hoc sanctissimum esse probaret, et non utebatur nomine, aut signo aliquo sacro, sed solo imperio, et voluntate sua, inde caecus firmissimum argumentum duxit, ut ostenderet Christum non esse peccatorem.

Altero modo peccatores orant, ut impetrent sibi donum aliquod spirituale, vel corporale, et tunc vel in peccato voluntarie permanent, vel incipiunt poenitentiam agere. Si voluntarie permanent in peccato, ordinarie non exaudiuntur, ut testimonia Prophetarum et Apostolorum allata demonstrant. Justum enim est, ut qui Deum praecipientem et docentem audire contemnunt, eos orantes, et supplicantes Deus quoque despiciat. Interdum tamen etiam isti exaudiuntur, vel ad iudicium, vel ad misericordiam. Quosdam enim Deus audit, ut puniat; quomodo audivit Israelitas petentes carnes in deserto Numeri XI. « Metuendum est, inquit S. Augustinus tract. 73. in Joannem, id quod posset non dare propitius, det iratus ». Quaedam tamen extraordinaria quadam benignitate concedit etiam peccatoribus, ut eos beneficiis ad amorem suum alliciat. Et hoc fortasse sibi voluit auctor operis imperfecti.

Tertio modo peccatores orant, cum poenitentiam agere incipiunt, quo modo Ninivitarum et Publicanus orabant: et hi saepe impe-

(1) Psal. XXXIII, 16; ibid. LXV, 18; Isai. LXIII, 7; ibid. 9; ibid. I, 15; Joan. XV, 7; I Joan. III, 20; Joan. IX, 31. — (2) Mat. VII, 8; Luc. XI, 8. — (3) Luc. XVIII, 13. — (4) Act. III, 16.

trant, non ex justitia quasi digni sint, sed ex misericordia Dei, et non omnino infallibiliter. Nam ideo Scripturae addere solent particulam, « forte », vel, « quis scit », ut Joelis II. Jonae III. Daniel IV. et Actor. VIII. quando de orationibus suorum meritorum loquuntur. Ex his explicari possunt omnia loca paulo ante adducta.

Quarta conditio est humilitas, qua is, qui orat non in sua justitia, sed in Dei benignitate confidat: « Sed et vitam aeternam, inquit S. Bernardus ser. 5. de Quadrag., fortassis aliqui non in humilitate quaerunt. Sed tamquam in fiducia suorum meritorum. Nec hoc dico, quin accepta gratia fiduciam donet orandi, sed non oportet, ut in ea constituat quisquam fiduciam impetrandi ». Et infra: « Sit, inquit, oratio in omni humilitate praesumens de sola, ut dignum est, miseratione divina ». Igitur ut hujus conditionis necessitatem Dominus commendaret, parabolam illam Publicani et Pharisaei narravit, Luc. XVIII; direxit enim eam parabolam ad quosdam, qui in se confidebant tamquam justi, et aspernabantur caeteros, ut ipse Evangelista testatur.

Hinc etiam Dominus per Isaiaem, cap. LXVI. *Ad quem, inquit, aspiciam nisi ad pauperculum, et contritum spiritu, et trementem sermones meos? Et sanctus Dan. cap. IX. Neque enim, inquit, in justificationibus nostris prosternimus preces ante faciem tuam, sed in miserationibus tuis multis.* Et Ecclesiast. cap. xxxv. *Oratio humiliantis se nubes penetrabit, et non discedet donec altissimus aspiciat.* Et Jacobus cap. IV. *Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam.* Et S. Abraham Genes. XVIII. *Loquar, inquit, ad Dominum meum, cum sim pulvis et cinis (1).*

Denique ratio idem probat. Neque enim dignum est accipere quod petit, qui non agnoscat se re illa, quam postulat indigere. Itaque miseri et mendicis in oculis nostris esse debemus, si misericordiam et gratiam impetrare desideramus.

Quinta conditio devotio est; vocatur autem hoc loco devotio, studium attente, sollicite, diligenter atque ardentem orandi. Reprehendit enim Dominus populum, qui solis labiis orat, Isai. XXIX. et Matth. XV. et maledictus pronuntiatur, qui facit opus Dei negligenter, Hierem. XLVIII.

Oritur autem haec conditio, ut etiam supe-

riores, ex fide. Qui enim attente, et firmissima fide cogitat quanta sit majestas Dei, quanta utilitas nostra, quam magna res, quam petimus, vix fieri potest, ut non humiliter, reverenter et ardentem orandum accedat. Adscribam hic testimonium sancti Hieronymi, qui in Dialogo adversus Luciferianos transfigurans in se personas hominum indevotorum: « Ad orationem, inquit, assisto, non orarem, si non crederem: sed si vere crederem, illud cor, quo Deus videtur, mundarem, manibus tunderem peccatus; genas lacrymis rigarem; corpore inhorrescerem, ore pallerem, jacerem ad Domini mei pedes, eosque fletu perfunderem, crine tergerem, haererem certo trunco crucis, nec prius amitterem, quam misericordiam impetrarem. Nunc vero creberime in oratione mea, aut per porticus deambulo, aut de fenore computo, aut abductus turpi cogitatione, etiam quae dictu erubescenda sunt, gero. Ubi est fides? sicine putamus orasse Jonam? sic tres pueros? sic Daniele inter leones? sic certe latronem in cruce »?

Vide de eadem conditione sanctum Bernardum in sermone de quatuor modis orandi. Ubi inter alia sic loquitur: « Omnino oportet nos orationis tempore curiam intrare caelestem, illam utique curiam: in qua Rex Regum stellato sedet solio, circumdante innumerabili, et ineffabili beatorum spirituum exercitu. Quanta ergo cum reverentia, quanto timore, quanta illuc humilitate accedere debet a palude sua procedens, et repens ranuncula vilis? quam tremebundus, quam supplex, quam denique humilis et sollicitus, et toto intentus animo Majestati gloriae, in praesentia Angelorum, in concilio justorum, et congregatione assistere poterit miser homuncio? In cunctis igitur actionibus nostris multa est opus animi vigilantia, sed praecipue in oratione ».

Sexta conditio, perseverantia est. Hanc conditionem Dominus ipse et verbis et parabolis persuadere studuit. Nam Luc. XI. parabolam narravit illius, qui ob improbitatem assidue petendi impetravit quod voluit. Et Luc. XVIII. disertis verbis ait: *Oportet semper orare, et numquam deficere (2).* Continuo adjecit parabolam viduae quae sola perseverantia precum ab iudice quodam inhumano sententiam, iudiciumque extorsit. Et Luc.

(1) Is. LXVI, 2; Dan. IX, 18; Eccl. XXXV, 21; Jacob. IV, 6; Gen. XVIII, 27. — (2) Luc. XVIII, 1.

xxi. *Vigilate*, inquit, *omni tempore orantes*. Quam doctrinam legimus etiam apud Eccles. cap. xviii. *Non impediatis orare semper*. Et Apud Apostolum I ad Thess. ult. *Sine intermissione orate* (1).

Sed explicemus breviter quid proprie sibi velit Scriptura, cum dicit semper esse orandum. Quatuor enim hujus sententiæ expositiones invenio. Primo non desunt, qui dicunt illum semper orare qui semper bene operatur. Sed quamvis non inepte dici possint opera bona genus quoddam orationis, quoniam Deum ad misericordiam provocant, quemadmodum et mala opera clamant ad Deum, et iram, ac furorem ejus accendunt, tamen non hoc proprie Dominum voluisse cum ait, oportet semper orare, et numquam deficere perspicuum est ex adjunctis parabolis de vidua et iudice, necnon de Publicano et Phariseo, ut etiam supra contra Viclefsum ostendimus.

Secundo alii sunt, qui semper orare nihil aliud esse volunt, nisi mentem cum Deo per amorem, et desiderium assidue conjungere. Ita docent S. Augustinus in epist. 121. ad Probam, cap. 9. et S. Basilius oratione in Julittam. Quo loco demonstrat idem auctor non esse impossibile hoc præceptum, oportet semper orare, quoniam impossibile non est, rem vehementer dilectam semper desiderare. Nam et amatores hujus sæculi sive comedant, sive bibant, rem amatam cum desiderio cogitant et etiam interordo miendum cum eadem somniando versantur. Hæc doctrina verissima, atque utilissima est, sed non videtur tamen proprie explicare quid Christus ad litteram docere voluerit. Parabolæ enim ab ipso adductæ indicant eo loco de oratione proprie dicta tractari, quæ non est simplex desiderium, sed expressio desiderii per verba, certa quadam forma et ratione concepta.

Tertio, idem S. Augustinus in lib. de hæresibus, cap. 57. et Beda in comment. ad cap. xviii. Luc. necnon Anselmus, Haymo et alii in comment. ad cap. v. prioris ad Thessal. docent semper orare, juxta Christi et Apostoli præceptum, illos omnes qui stant, et certas orandi horas numquam præmittunt. Quo sensu dictum est in II lib. Reg. cap. ix. *Tu comedes panem in mensa mea semper* (2). Neque enim illud, *semper*, significat, totum diei et noctis tempus, sed illas

omnes horas, quibus fit cœna vel prandium. Hæc quoque satis apta et utilis expositio est. Sed videtur tamen simplicissima et verissima explicatio illa esse, quæ etiam quarta numerari potest, quam sequuntur Chrysostomus et Theophilactus in illa verba Apostoli, *sine intermissione orate*. Docet hæc ultima sententia, Dominum et Apostolum nihil aliud commendare voluisse, nisi perseverantiam et assiduitatem orandi, quantam maximam habere possumus. Id enim proprie declarant parabolæ de vidua instante apud iudicem, et de amico petente tres panes; quorum exemplo non solum certis horis, sed omni oblata occasione tum noctu, tum interdiu orationi vacare debemus.

Similes sunt in divinis litteris permultæ aliæ sententiæ, quæ per vocem, *semper*, nihil aliud nisi assiduitatem significant, ut Psalm. i. *Sed in lege Domini voluntas ejus, et in lege ejus meditabitur die ac nocte*. Psalm. xxiv. *Oculi mei semper ad Dominum*. Psalm. xxxiii. *Semper laus ejus in ore meo*. Luc. ii. *Non discedebat de templo, jejuniis et orationibus serviens die ac nocte*. Luc. ult. *Erant semper in templo laudantes et benedicentes Dominum* (3).

Sed huic doctrinæ contraria videtur sententia illa Domini Matth. vi. *Orantes nolite multum loqui, sicut ethnici faciunt; putant enim quod in multiloquio suo exaudiantur. Nolite ergo assimilari eis, scit enim Pater vester quid opus sit vobis, antequam petatis eum* (4). Respondet sanctus Augustinus in epist. 121. cap. 10. non prohiberi a Domino longam orationem, sed inanem verborum multiplicationem: « Absit, inquit, ab oratione multa locutio, sed non desit multa precatio, si fervens perseverat intentio ». Nam et Dominus qui prohibuit multum loqui, pernoctabat in oratione Luc. vi. et jussit nos semper orare, Luc. xviii. et factus in agonia prolixius orabat, Luc. xxii.

Porro causam, cur ita sit perseveranter orandum, esse docet S. Augustinus serm. 5. de verbis Domini; quia sæpe cum aliquid petimus, nondum sumus idonei, ut illud accipiamus, sed perseverantes petendo extendimus desiderium, et ad rem petitam accipiendam animum dilatamus, et dilatando præparamus. Vide de perseverantia in oratione S. Basilium in constit. monasticis.

(1) Luc. XXI, 36; Eccl. XVIII, 22; I Thess. V, 17. — (2) II Reg. IX, 7. — (3) Psal. I, 2; ib. XXIV, 15; ibid. XXXIII, 3; Luc. II, 37; ibid. XXIV, 53. — (4) Mat. VI, 7.

cap. i. Chrysostomum homil. 30. in Genes. S. Augustinum tract. 73. et 102. in Joan. et S. Bernardum serm. 9. in Cant.

Septima conditio est, ut pro se quisque petat, quam conditionem colligit S. Augustinus loco citato ex verbis illis Domini Joan. xvi: *Si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis*. « Exaudiuntur, inquit, omnes Sancti pro se ipsis, non autem pro omnibus exaudiuntur, vel amicis, vel inimicis suis, vel quibuslibet aliis, quia non utcumque dictum est, dabit, sed dabit vobis ».

Sed hæc S. Augustini doctrina vera quidem est, at non videtur satis efficaciter probari ex illis solis vocibus, « dabit vobis ». Posset enim responderi, id omne dari nobis quod in gratiam nostram aliis datur. Sic enim Actor. xxvii. Angelus Domini dixit beato Paulo: *Donavit tibi Deus omnes, qui navigant tecum*. Quocirca Joan. xiv. idem Dominus absolute promisit: *Quodcumque petieritis in nomine meo, hoc faciam* (1). Ratio igitur, cur homines justi semper exaudiantur pro se, et non semper exaudiantur pro aliis, illa est, quoniam non semper iis, pro quibus oramus idonei sunt, ut accipiant. Quare Dominus Matth. x. cum Apostolos monuisset, ut in quacumque domum intrarent, primum dicerent: *Pax huic domui*; quoniam sciebat non esse omnes filios pacis, adjunxit continuo, *etsi ibi fuerit filius pacis, requiescet super eum pax vestra; sin autem, ad vos revertetur* (3).

Postrema conditio est, ut petantur necessaria, vel utilia ad salutem. Colligit hanc conditionem idem Augustinus tractat. 73. 81. et 102. in Joan. ex verbis illis, *in nomine meo*, quæ habentur Joan. xiv. xv. et xvi. Nam cum Christus Salvator sit, non petit vere in nomine Salvatoris, qui petit ea, quæ non sunt utilia ad salutem.

Efficacius fortasse id probari posset ex verbis illis I Joan. v. *Hæc est fiducia quam habemus ad Deum, quia quodcumque petierimus, secundum voluntatem ejus, audit nos. Hæc est autem voluntas ejus sanctificatio nostra*. I Thessal. iv (3). Itaque cum id petimus, quod non est secundum voluntatem ejus, id est, quod nobis vere utile non est, non exaudit dando quod petimus, sed potius exaudit negando quod petimus. Tunc enim magis facit quod cupimus, cum negat ea, quæ nobis

inutilia esse nescimus, quam cum ea concedit. Siquidem nos etiamsi sciremus, ea quæ petimus utilia non esse, numquam peteremus.

Quare S. Joannes Chrysostomus homil. 30. in Genes. recte monet agendas esse Deo gratias non minus cum negat, quam cum tribuit id, quod petimus. Et S. Augustinus tract. 73. in Joan. dicit, inter alia, quæ petimus, cum bene petimus, illud etiam esse debere, ut petamus nobis non dari quod ignorantes non bene petimus. Atque hæc de oratione in genere dicta sint; nunc de oratione, quæ ex præscripto Ecclesiæ, certis canonicisque horis fundi debet, breviter disseremus.

CAPUT X.

De nomine et definitione officii divini, sive horarum canonicarum.

De officio divino, sive horis canonicis, tum ad hæreticos confutandos, tum ad clericos et monachos instruendos. Quinque capita mihi hoc loco tractanda desumpsi. Primum de nomina et definitione officii divini. Alterum de partitione ejusdem officii. Tertium de ipsius officii antiqua et rationabili institutione. Quartum de modo rite officium persolvendi. Quintum de personis, quæ ad hoc officium persolvendum obligantur.

Quod igitur ad primum attinet, nomen « officii divini » exstat in Concilio Aquisgranensi, cap. 131. et in Concilio Lateranensi, cujus exstat cap. Dolentes, in epistolis Decretalibus, tit. de celebrat. Missarum. Nomen « horarum canonicarum » exstat apud Bedam in comment. ad cap. xviii. Luc. et apud omnes auctores, qui de horis canonicis tractant.

Dicuntur autem hæ preces et laudes « divinum officium », quoniam in iis continetur id, quod facere debemus erga Deum, siquidem orare et laudare Deum proprium est officium Christianorum, et præsertim eorum, qui clerici, vel monachi dicuntur. Hinc enim Dominus per Isai. cap. lvi. *Domus mea, domus orationis vocabitur cunctis gentibus* (4). Quod non solum de materiali domo, id est, de templis et oratoriis, sed etiam de mystica domo Dei, quæ sumus nos, intelli-

(1) Act. XXVII, 23; Joan. XIV, 13. — (2) Mat. X, 13. — (3) I Joan. V, 14; I Thess. IV, 3. — (4) Isai. LVI, 7.